

Bestyrelsens beretning 2025

Tak for ordet!

Og tak for at I er kommet. Jeres tilstedeværelse her – og medlemskabet af Skolekredsen – viser engagement og interesse for skolen. Det er vigtigt – mere end nogensinde. Så tak for det!

Vi er her alle, fordi vi – for det første - synes, det er vigtigt, at unge mennesker får den helt særlige oplevelse: at være et år på efterskole. Og – selvfølgelig - særligt Frijsenborg Efterskole.

For det andet er vi her, fordi vi er nysgerrige på, hvordan den yngre generation klarer sig. Og hvad der generelt sker med efterskolerne.

Og Vi må også konstatere, at hvis man interesserer sig for unge mennesker og efterskoleverdenen, så kommer man aldrig til at kede sig!

Det seneste år er ingen undtagelse: De unge og efterskolen har i årets løb flere gange været i centrum for store og vigtige diskussioner i vores samfund. Det kommer jeg tilbage til.

Som bestyrelse vil vi altid være optagede af det, der sker i samfundet omkring os, som har indflydelse på at drive en efterskole.

Det vil sige, at vi kigger ud: "Hvad foregår i det omgivende samfund af betydning for vores skole? Så kan vi kigge ind: "Hvad er konsekvenserne for vores skole?"

Som bestyrelse skal vi jo have styr på de økonomiske og fysiske rammer; støtte og sparre med ledelsen; og have en opmærksomhed på undervisning og de lærere og elever, der har et hverdagsliv på skolen.

Så lad os først kigge ind: Hvad er der sket på skolen det seneste år? Og hvad sker der lige nu? Vi "tager lige en overflyvning" som det hedder - altså hvad vi konkret har brugt tid på i bestyrelsen det seneste år.

En helt central udfordring har været skolens elevtal. Vi startede skoleåret med ledige pladser. Ikke godt. Samtidig har der været et større elevfrafald gennem skoleåret end nogensinde. Det var værre.

Skyldes det så et dårligt hold? NEJ! Alle siger det har været et fantastisk hold med stort sammenhold og en stærk lærergruppe. Der er bare så mange unge mennesker, der ikke kan overskue at bo på en efterskole et helt år. Bekymrende.

Og vi må konstatere, at det faldende elevtal fortsætter. Både i år og næste år kan vi ikke fylde alle elevværelserne op. Det er ikke bare FUS, der har problemer med et faldende elevtal. Det er generelt en stor udfordring i hele efterskoleverdenen — det vil Brian sige mere om.

Kan vi gøre noget aktivt for at synliggøre Frijsenborg Efterskole blandt potentielle elever og deres forældre? På ledelsens initiativ er der nu tilknyttet et marketingsfirma, Marginal, der har stor erfaring i markedsføring af efterskoler.

Vi har i bestyrelsen fulgt deres arbejde tæt. Og vi tror på, det har en betydning – måske ikke i år, hvor mange allerede har truffet beslutning, men mest synligt fra skoleåret 2026-27. Brian vil fortælle mere om deres arbejde.

Elevtallet har jo kæmpe betydning for økonomien. Og derfor har diskussionen om skolens elevtal og økonomi fyldt en del i bestyrelsen det seneste år. Vi må tage alvorligt, at der er udsigt til måske 15-20 elever færre, end der er plads til næste skoleår.

Vi har undersøgt meget og vendt mange sten, men manglende statstilskud til så mange elever er for alvorligt til at kunne dække med løbende justering af udgifterne.

Så desværre har det også betydet, at vi sammen med ledelsen har besluttet, at normeringen blandt lærerne og Teknisk-administrativt personale må sættes i forhold til elevtallet. Og dermed har skolen måttet sige farvel til to fastansatte lærere og reducere ansættelsen for en TAP'er. Alle sammen ansatte, som skolen altid har sat stor pris på og intet har at udsætte på. Tværtimod er det meget dygtige medarbejdere, som altid har været vigtige og loyale overfor FUS. Så det er med tungt hjerte, samarbejdet med de pågældende må ændres eller stoppe.

Det har selvfølgelig præget skolen her i foråret – både ansatte, ledelse og elever. Men alle har håndteret det meget professionelt, omsorgsfuldt og respektfuldt, selvom alle har haft en udfordrende periode. Så tak til alle for at være der for hinanden.

For at blive ved økonomien, så er der også gode nyheder.

Vi har tidligere fortalt her om vores udfordringer med dalende statstilskud til elever med specialundervisningsbehov. Det har haft store økonomiske konsekvenser og betydet, at vi har måttet skære i antallet af elever med særlige behov. Men med den seneste finanslov har Staten ændret tilskuddet, så den mangeårige siveblødning er stoppet. Og skoler som Frijsenborg, der faktisk påtager sig et ansvar for at rumme elever med særlige behov, bliver nu i højere grad tilgodeset.

Hvis ikke det var blevet besluttet, havde vi måttet finde flere hundrede tusinde kroner yderligere. Så fantastisk dejligt! Ikke bare at få en øget bevilling – for skolens økonomi skulle nok klare det - men fordi politikerne faktisk påtager sig et ansvar og handler på at hjælpe med at løse en vigtig samfundsmæssig opgave og de pædagogiske udfordringer på skolerne, der følger med specialundervisningseleverne.

Hvordan politikerne er kommet til fornuft, ved vi ikke. Men lad os sige, at en af grundene er den kampagne især ledelsen på Frijsenborg – altså Brian og Britt – har gennemført de seneste år. De har ofte - i Efterskoleforeningen og alle andre, der har villet høre på det - gjort opmærksom på, at efterskolernes pligt til at rumme et stigende antal svage elever også bør honoreres med tilsvarende støtte. Det er sket nu. Tak for det.

I bestyrelsen interesserer vi os ikke kun for de manglende elever og konsekvenserne. Det vigtigste og mest spændende er jo de elever, der ER her NU - og at de får et godt efterskoleophold.

Ved alle vores bestyrelsesmøder får vi besøg af to elever, som fortæller om deres glæder og sorger ved at være elever her på Frijsenborg. Det giver en fantastisk god indsigt for os, og her kommer vi helt tæt på, hvorfor det giver mening at skabe en god skole omkring de unge mennesker.

Her fortæller de også om dette skoleårs helt nye initiativ, nemlig "foreningsliv". En helt ny måde at invitere eleverne til medbestemmelse og fællesskab, med fagligt indhold som mål.

Brian vil forklare mere om, hvad "Foreningsliv" går ud på. Men det er påfaldende, at det, der startede her på FUS som idé sidste forår - og som en del af aktiviteterne fra det nye skoleårs begyndelse - faktisk bliver omtalt i den nye rapport fra Trivselskommissionen, der kom i februar. Og her står der:

Fritidslivet er under voldsomt pres af en ny digital virkelighed. I det landskab får det organiserede fritids- og foreningsliv en ny og vigtig rolle som træningsbane i forhold til relationer, kropslig udfoldelse og meningsskabelse.

Men måske alligevel ikke så tilfældigt, når nu man hører, at Trivselskommissionen i deres forberedende arbejde var forbi Frijsenborg Efterskole for at indsamle materiale til deres rapport.

Så det er jo med kæmpe stolthed, når vi hører, at de nuværende elever gennem deres efterskoleophold har fået øjnene op for frivillighed og foreningsliv – at man faktisk kan skabe meningsfulde fællesskaber gennem engagement i foreninger. Det er både rørende og genialt!

Et andet fast punkt på vores bestyrelsesmøder er fremlæggelse af undervisningsplanen i et af skolens fag. Det giver gode samtaler om og indsigter i skolens liv, som er uvurderlig for os - for at kunne tage de afstemte beslutninger i forhold til skolens indre liv.

Vi oplever fra bestyrelsen en gejst og et kæmpe engagement fra alle elever og ansatte i at skabe et skoleliv, alle gerne vil deltage i, og en undervisning, der giver mening for alle.

Samtidig mærker man i alle sprækker og hjørner skolens værdier og ambitioner være pejlemærker, når de ansatte lukker op for kreativiteten og samværet med eleverne.

Så TAK til jer alle - lærere, TAP'ere , køkkenpersonale, ledelsen - for jeres fantastiske indsats i året, der er gået.

Hvert år præsenterer jeg medlemmerne af bestyrelsen. Det gør jeg igen. Og læg mærke til, hvor stærk og bredt facetteret bestyrelsen er - med mange forskellige kompetencer,

som vi faktisk bruger en del i bestyrelsesarbejdet. (Vil I rejse jer, når jeg nævner jeres navn?)

Sidste år blev Lene Mortensen valgt ind. Hun arbejder til daglig på borgmesterkontoret i Horsens, så hun er tæt på både beslutningskraft og den folkelige repræsentation. Det er godt at kunne se den slags nuancer i en efterskoles bestyrelsesarbejde.

Simme Eriksen arbejder som leder af en udviklingsafdeling indenfor økologisk landbrug og har bestyrelseserfaring fra blandt andet en friskolebestyrelse.

Ole Bjerring kan trække på sin store erfaring fra sin tid som efterskoleforstander på Halvorsminde Efterskole i Nordjylland. Desuden er han tidligere konsulent i Efterskoleforeningen og dermed har han stort og værdifuldt kendskab til det indre liv på en skole og i foreningen.

De tre næste er på valg, når der senere er valg til bestyrelsen. De får ved den lejlighed mulighed for at præsentere sig selv nærmere. Men jeg kan kort sige, at:

Leif Vibild arbejder på VIA i Aarhus og er derfor med til at uddanne kommende lærere.

Søren Frandsen har indsigt i økonomistyring og er fra lokalområdet – og formand for SF i Favrskov.

Anne Alon er næstformand i bestyrelsen og er leder af en friskole i Hjørring.

Jeg selv har ledelseserfaring og kommunikation på CV'et i en stor gammel medieinstitution, der netop er fyldt 100 år.

Så alt i alt en bestyrelse med meget brede kompetencer. Og – jeg kan roligt sige - med en god, respektfuld og åben debatlysten stemning på vores møder – lige i Frijsenborgs ånd.
😊 (Tak for samarbejdet i året, der er gået)

Og for at komme tilbage til, hvad vi ser, når vi kigger ud – og som også fortæller os, hvad vi kommer til at arbejde med i de kommende år – udover at skaffe flere elever – så er det helt tydeligt UDDANNELSESREFORMEN, der blev vedtaget af Folketinget i februar.

Den vil revolutionere skolesystemet frem mod 2030 ved at ændre på hele strukturen og indholdet i ungdomsuddannelserne - og dermed også overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse – det vil jo sige Efterskolen. Så hvad kommer det til at betyde for efterskolen? Den skal nu være prøvefri – hvad betyder det for den faglige indsats på skolen?

Og når efterskolen bliver det eneste sted, man kan tage en 10. klasse, skal efterskolen så være en slags ungdomshøjskole med et års karakterfri afslapning, eller...?

Hvad skal vi som efterskole gøre? Og hvad kan vi som efterskole gøre? Det bliver en vigtig og spændende debat de kommende år.

Hvordan omformer og indretter vi fremtidens Frijsenborg Efterskole, for den kan ikke fortsætte, som vi kender den nu. Det kan man vælge at græde over. Men man kan også

vælge at sige: Det er en spændende udfordring – det må vi tage på os. For de unge menneskers skyld. For de har – om nogensinde – brug for efterskolen.

Og så er vi tilbage ved Trivselskommissionens rapport, hvis fokus er at forbedre unges trivsel. Og her står med flammeskrift, hvorfor efterskolen er vigtig:

(jeg citerer)

Kommissionen ønsker, at flere unge får mulighed for at komme på efterskole

De unikke faglige rammer; den pædagogiske praksis og livsoplysningen, som præger efterskolerne, kan noget særligt i understøttelsen af et godt ungdomsliv og styrkelse af unges karakterdannelse.

(...) (Efterskolen) kan udvikle elevernes personlige egenskaber som vedholdenhed, selvregulering, tro på egne evner og ansvarsfølelse.

Anbefaling nr. 12 lyder: Demokratisér muligheden for at komme på efterskole:

- *Flere forældre og unge bør vælge efterskoler til*
- *Mindske økonomiske barrierer for et efterskoleophold*
- *Mindske kulturelle barrierer for et efterskoleophold*

(Citat slut!)

Så vi kigger ind i en spændende tid for skolen og for de unge. De unge bliver færre og færre - og udefra fyldt med forventninger og budskaber om, hvor vigtige de er for fremtidens samfund. Og hvilke uddannelser, de skal tage – for samfundets skyld.

Men vi må også lytte til Trivselskommissionen: Det har aldrig været vigtigere og mere nærværende netop at tage et år eller to på et sted som FUS - med alle de tanker/værdier/holdninger/baggrunde og fremtidsdrømme, man her møder.

Og være en del af et fællesskab – en skole, der diskuterer muligheder og forskelligheder, indgyder håb og stimulerer drømme – skaber fagligt fællesskab, og giver nye perspektiver – i samvær med jævnaldrende - men vidt forskellige unge mennesker, ført an af en dygtig lærergruppe – og dirigeret af en kompetent ledelse.

Som jeg sagde i indledningen: Det bliver aldrig kedeligt, når man interesserer sig for efterskolen og unge mennesker!

Og det ser ud til, at der bliver endnu mindre at kede sig over de kommende år.

Tak for ordet.

(SLUT)